

นวัตกรรม “อสม.ไม่ล่า ประชาชนไม่รอ ทันต่อการดูแลสุขภาพ”

สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์

ประจำปีพุทธศักราช 2569

อสม.สุวิณา เพิ่มสมบัติ

อสม. ตีเด่นระดับเขต

จังหวัดอ่างทอง

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

ชื่อนวัตกรรม : อสม. ไม่ล่า ประชาชนไม่รอ ท้นต่อการดูแลสุขภาพ

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาววิณา เพิ่มสมบัติ

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)

☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

สาขาที่ประกวด : วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

จังหวัด : อ่างทอง

อสม.ดีเด่นระดับ ☒ เขต ☐ ภาค ☐ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

การโฆษณาอันเป็นเท็จหลอกลวงโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง ทำให้เข้าใจผิดและหลงเชื่อ เช่น ในยารักษาโรคที่อวดอ้างสรรพคุณสามารถรักษาโรคได้ ๑๐๘ โรค สามารถรักษามะเร็ง หรือโรคเรื้อรังเบาหวาน ไขมัน ความดันโลหิต ได้อย่างชะงัด อีกทั้งยังมีการโน้มน้าวต่างๆว่ามีผู้ป่วยหลายรายที่ใช้ผลิตภัณฑ์แล้วอาการดีขึ้นหรือหายขาดจากโรค และเนื่องจากโฆษณาดังกล่าวมักโฆษณาผ่านทางโทรทัศน์และวิทยุชุมชน ทำให้บุคคลที่มักตกเป็นเหยื่อคือกลุ่มผู้สูงอายุและชาวบ้านในชุมชน ขณะเดียวกันวิธีโฆษณาขายยาหรืออาหารเสริมผ่านรถเร่ขายของในชุมชน ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่พบว่า มีการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง รวมถึงยังมีผลิตภัณฑ์บางชนิดที่ถูกส่งยกเลิกไปแล้วแต่ยังพบว่ามีขายด้วยนั้น ทำให้ผู้สูงอายุบางรายหรือชาวบ้านบางคนถึงกับหยุดการรักษาทางแพทย์ที่ตนเคยได้รับ หันมาใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้อย่างเดียว ซึ่งปัจจุบันคนไทยเสียชีวิตจาก NCDs ปีละกว่าหลายรายซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่สามารถป้องกันได้ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม โดยอสม.นักวิทยเห็นถึงความสำคัญและไม่อยากให้ผู้สูงอายุและทุกคนในชุมชนต้องตกเป็นเหยื่อจึงมีการณรงค์ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก จนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ รวมถึงเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในฐานะหมอคนที่ ๑ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค NCDs และเพิ่มคุณภาพชีวิตเพื่อลดอัตราผู้สูงอายุ ไม่ป่วย ไม่พิการ ไม่ติดเตียง และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค แจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัย ตลอดจนการคัดกรองป้องกันโรคด้วยชุดทดสอบเบื้องต้นในชุมชน ทำให้มีความสะดวก รวดเร็ว รู้ผลไว ป้องกัน และได้รับการรักษาทันเวลา และสื่อสารแจ้งข่าวร้ายกระจายข่าวดีให้กับคนในชุมชน เพื่อให้สามารถดูแลสุขภาพประชาชนได้อย่างทั่วถึง

จึงเป็นที่มาของนวัตกรรมครั้งนี้ อสม.ไม่ล่า ประชาชนไม่รอ ท้นต่อการดูแลสุขภาพ คือ

- อสม.ไม่ล่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความพร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอมีความรู้ทันสมัย ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี สามารถนำข้อมูลใหม่ ๆ วิธีการทำงานสมัยใหม่ หรือความรู้ด้านสุขภาพใหม่ๆมาปรับใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชนได้อย่างเหมาะสม
- ประชาชนไม่รอ ปัญหา มักจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อสม.จึงต้องทำงานเชิงรุกเพื่อลดความเสี่ยงก่อนที่ปัญหาจะเกิด ประชาชนไม่รีรอ มีความตื่นตัวสามารถติดตามและแจ้งเตือนภัยได้อย่างทันทั่วถึง
- ท้นต่อการดูแลสุขภาพ การใช้ชุดทดสอบเบื้องต้นจะทำให้สามารถรู้ก่อน เพราะเมื่อรู้เร็วการส่งต่อและให้คำแนะนำที่รวดเร็ว ทำให้ได้รับการรักษาได้ทันเวลา สามารถป้องกันได้เร็ว เพราะทำให้ประชาชนเห็นสัญญาณเตือนก่อนสาย และเข้ารับการรักษาหรือปรับพฤติกรรมได้ทันเวลา กลุ่มเสี่ยงก็สามารถรับการคัดกรองได้ทันที เพิ่มคุณภาพชีวิต เพื่อลดอัตราผู้สูงอายุ ไม่ป่วย ไม่พิการ ไม่ติดเตียง และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค แจ้งเตือนภัย

ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัย ตลอดจนการคัดกรองป้องกันโรคในชุมชนที่เข้มแข็ง ทุกคนในชุมชนมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ อสม.ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย (Test Kit) ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย ใช้งานเว็บไซต์ ภูมิวิทย์ with you ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุและคนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการรณรงค์ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยและมีคุณภาพ
3. เพื่อให้ทุกคนสามารถแจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์และตรวจสอบผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง
4. เพื่อให้ผู้สูงอายุและคนในชุมชนรู้เท่าทันโฆษณา

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ครู ก นักวิทย์ ถ่ายทอดการใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย (Test Kit) และนำ อสม.ในทีมออกณรงค์และสำรวจผลิตภัณฑ์ร้านค้าในชุมชน เฝ้าระวังสินค้าทั้งเรื่องอาหาร ยาอันตราย การฉลากการดูวันผลิตวันหมดอายุ และเก็บตัวอย่างมาตรวจสอบอาหารปนเปื้อนทุกๆ 3 เดือน
- จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ และนำไปประชาสัมพันธ์ในไลน์หมู่บ้าน เสียงตามสายร้านค้า และชุมชน ร่วมกับ อสม. ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านน้ำพุ
- ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มเสี่ยงเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคต่างๆ ด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย เพื่อความรวดเร็วและทันต่อการรักษา
- สำรวจและติดตามการใช้ผลิตภัณฑ์เสริม เช่น ยาสมุนไพร ยาลูกกลอน หากมีการใช้ยานอกเหนือจากแพทย์สั่ง ต้องนำยาสมุนไพร หรือยาลูกกลอน มาให้ อสม.นักวิทย์สืบค้นข้อมูลจากภูมิวิทย์ with you ก่อนที่จะนำผลิตภัณฑ์ มาทดสอบด้วยชุดทดสอบอย่างง่าย (Test Kit)
- ให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุและคนในชุมชนไม่ตกเป็นเหยื่อข่าวปลอม ไม่หลงเชื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์เกินจริงที่ผิดกฎหมาย อวดอ้างสรรพคุณรักษาได้ทุกโรค และเน้นย้ำคำต้องห้าม เช่น เยี่ยมยอด ดีเลิศ ที่หนึ่งเลย ฯลฯ เพื่อให้ทุกคนในชุมชนรู้เท่าทัน
- รณรงค์ติด QR Code แจ้งเตือนภัย และ QR Code อ่านฉลากอย่างฉลาด เพื่อให้ทุกคนสามารถแจ้งเตือนได้อย่างทันทั่วถึงและตรวจสอบ อย. ของผลิตภัณฑ์ผ่าน QR Code อ่านฉลากอย่างฉลาดได้
- สรุปและรายงานผลการปฏิบัติงาน

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

- ภาควิชาเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดูแลคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพมากขึ้น
 - ผู้สูงอายุและคนในชุมชนไม่ตกเป็นเหยื่อข่าวปลอม ไม่หลงเชื่อโฆษณาอวดอ้างเกินจริง
 - กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเสี่ยงในชุมชนได้รับการตรวจคัดกรองต้น และรับการรักษาได้ทันเวลา
 - ผู้สูงอายุ ประชาชนและผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีสารปนเปื้อน และเข้าใจในอันตรายของสารปนเปื้อนมากขึ้น
- ชุมชนมีการสื่อสาร แจ้งเตือนภัย เพื่อสกัดกั้นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยได้อย่างทันทั่วถึง

ปัจจัยความสำเร็จ

มีการดำเนินการจัดทำแผนงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนเรื่องการดูแลคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพของทีมงาน และจัดทำโครงการร่วมกับกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางจัก

โอกาสในการพัฒนา

1. อสม.ทุกคนได้รับการอบรมเป็น อสม.นักวิทยุ และสามารถให้ชุดทดสอบอย่างง่ายได้ถูกต้องและแม่นยำ
2. ขยายภาคีเครือข่ายไประดับตำบลและหน่วยงานอื่นๆ
3. ไม่มีผู้สูงอายุและคนในชุมชนหลงเชื่อกเป็นเหยื่อข่าวปลอม อวดอ้างโฆษณาเกินจริงอีก

ภาคผนวก

